	Міністерство освіти і науки України **Державний університет "Житомирська політехніка"**

Затверджено науково-методичною
радою ЖДТУ
протокол від «__»_____ 20__ р. №__

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

для виконання лабораторних робіт
з навчальної дисципліни
«СИСТЕМНЕ ПРОГРАМУВАННЯ»

для студентів освітнього рівня «бакалавр»
денної та заочної форми навчання
спеціальності 121 «Інженерія програмного забезпечення»
освітньо-професійна програма «Інженерія програмного забезпечення»
Факультет інформаційно-комп'ютерних технологій
кафедра інженерії програмного забезпечення

Розглянуто і рекомендовано
на засіданні кафедри інженерії
програмного забезпечення
протокол від «___» _____ 201__ р.
№ ____

Розробник: ст. викл., кафедри інженерії програмного забезпечення Власенко О.В.

Житомир
2019 – 2020 н.р.

	Міністерство освіти і науки України **Державний університет "Житомирська політехніка"**

ЗМІСТ

Передмова
Вимоги до звіту
Вимоги до оформлення програм
Лабораторна робота №1 "Програми копіювання файлів"
Лабораторна робота №2 "Кодування файлу"
Лабораторна робота №3 "HelloWin"
Лабораторна робота №4 "KeyLock"
Лабораторна робота №5 "Миша"
Лабораторна робота №6 "Таймер"
Лабораторна робота №7 "Процеси та потоки"
Лабораторна робота №8 "Виняткові ситуації"

	Міністерство освіти і науки України **Державний університет "Житомирська політехніка"**

ПЕРЕДМОВА

Дане видання не є учбовим посібником по системному програмуванню. Він включає перелік вимог, яким повинні задовольняти знання студентів перед виконанням ними певної лабораторної роботи, та деякі моменти, на які необхідно звернути увагу в ході роботи.

Звіт про виконання лабораторної роботи повинен бути зданий не пізніше ніж на наступному занятті.

Вимоги до звіту

В різних ЛР вимоги до звіту можуть варіюватися, але любий звіт повинен складатися з частин, які відповідають нижче наведеним вимогам:

- описати програму та її призначення;
- вказувати типи та призначення глобальних змінних;
- описати методи та прийоми використані при вирішенні поставленої задачі;
- описати структуру програми.

В лабораторних роботах, які потребують розбору функцій, розбір виконувати за наступним шаблоном:

- *тип поверненого значення;*
- *що повернене значення означає;*
- *які параметри отримує функція, їх типи, що означають;*
- *що виконує функція;*
- *особливості;*

Якщо функція в якості параметру отримує одну з констант, описану в header файлі, необхідно перерахувати всі споріднені з нею константи і описати їх.

Приклад:

Синтаксис :
#include <fcntl.h>
#include <sys\stat.h>
*int open(const char *filename, int access [, unsigned mode]);*

Файл, який включає прототип - io.h

Описання:
Функція open відкриває файл, ім'я котрого задано параметром filename, і підготовлює його до наступних операцій читання та / або запису, в залежності від параметру access.
Для утворення файлу в звичайному режимі, ви можете присвоїти відповідні значення ifmode, або при відкриті файла вказати опції O_CREAT і O_TRUNC зв'язані операцією побітового логічного додавання (OR) з необхідним режимом передачі.
Наприклад:
open("xmp",O_CREAT|O_TRUNC|O_BINARY,S_IREAD);
створює двійковий файл з атрибутом тільки для читання з ім'ям XMP, причому, Якщо він

вже існує, то він обрізається до нульової довжини.

Для функції open *параметр* access *конструюється шляхом логічного побітового додавання прапорів, перерахованих в двох наступних списках. З першого списку може бути використаний тільки один флаг; інші прапори можуть використовуватися в любих логічних комбінаціях.*

Список 1: *прапори читання / запису .*

O_RDONLY відкриття тільки для читання .

O_WRONLY відкриття тільки для запису .

O_RDWR відкриття для читання і запису .

Список 2: *інші прапори доступу.*

O_NDELAY Не використовується; для сумісності з системою UNIX.

O_APPEND Якщо прапорець встановлений, то перед кожною операцією запису, ,вказівник файлу буде встановлюватися на кінець файлу.

O_CREAT Якщо файл існує, цей прапорець не має ніякого значення. Якщо файл не існує, він буде створений, і біти з аргументу mode *будуть використані для установки бітів - атрибутів файлу, як і в функції* chmod.

O_TRUNC Якщо файл існує, його довжина усікається до 0. Атрибути файлу остаються не змінними.

O_EXCL використовується тільки разом з O_CREAT. Якщо файл уже існує, то функція повертає помилку.

O_BINARY Даний флаг може бути встановлений для гарантованого відкриття файлу в двійковому режимі.

O_TEXT Даний флаг може бути встановлений для гарантованого відкриття файла в текстовому режимі.

Ці константи (O_...) визначені в файлі fcntl.h.

Якщо ні O_BINARY, ні O_TEXT не вказані, файл відкривається в режимі трансляції, відповідно глобальній змінній ifmode.

Якщо в побудові параметру access *бере участь флаг O_CREAT, вам необхідно вказати аргумент* mode *з наступних символічних констант, визначених в файлі* sys\stat.h.

Значення параметру доступу mode*:*

S_IWRITE Дозвіл на запис.

S_IREAD Дозвіл на читання.

S_IREAD/S_IWRITE Дозвіл на читання / запис.

Повернені значення: При успішному завершенні open *повертає ціле невід'ємне число* handle *- логічний номер відкритого файлу. Вказівник файлу (Вказівник поточної позиції)встановлюється на начало файлу. При помилці функція повертає значення -1, і змінна* errno *отримує одне з наступних значень:*

ENOENT - Маршрут або ім'я файлу не знайдені;

EMFILE - Занадто багато відкритих файлів;

EACCES - Доступ заборонено;

EINVACC - Невірний код доступу.

Вимоги до оформлення програм

Тексти програм, написаних студентом, повинні відповідати наступним вимогам:

1. Кожний файл з текстом програми повинен мати заголовок який включає:

- ім'я файлу;

- коротку ремарку яка пояснює призначення файлу;
- рядок який ідентифікує автора.

2. В кінці файлу має бути рядок, який вказує, що це кінець файлу.

3. Вирівнювання тексту повинно відповідати наступним умовам:

- Директиви препроцесора, об'явлення прототипів функцій, глобальних змінних - вирівнюються в притулок до лівого краю.
- Кожний оператор або блок операторів, логічно вкладений в інший, зсовується на дві позиції вправо відносно зовнішнього. Фігурна дужка ({), яка означає початок блоку, повинна знаходитись в тому ж рядку, що і оператор, який вміщує цей блок, а дужка, яка означає кінець блоку (}) - в тому ж стовпчику, що починається цей оператор

приклад:

```
if(a){
  while(i<0){
    i++;
    j++;
    a = 0;
  }
}
```

4. Функції та змінні повинні мати осмислені імена які відповідають угорській нотації:

Префікс	Тип даних
A	Масив (Складний тип)
Ch	Символ
Cb	Лічильник байтів
Dw	Довге ціле без знаку
H	Логічний номер
Hdc	Логічний номер контексту пристрою
Hwnd	Логічний номер вікна
I	індекс (Складний тип)
L	Довге ціле
Lp	Дальній (довгий) покажчик (Складний тип)
N	Ціле
Np	Ближній (короткий) покажчик
Pt	Точка описана парою координат x,y
Sz	Рядок який закінчується нулем
W	Ціле без знаку

Література до перших трьох ЛР

1. *Касаткін А.І.* Управление ресурсами. - Минск: Вышейшая школа, 1992.
2. *Касаткін А.І.* Системное программирование. - Минск: Вышейшая школа, 1991.
3. Власенко О.В., Данильченко О.М., Северин О.О. Системне прогрмамування. Курс лекцій. Частина 1. (бібліотека ЖІТІ)

Лабораторна робота №1 "Програми копіювання файлів"

Література до перших трьох ЛР

1. *Касаткін А.І.* Управление ресурсами. - Минск: Вышейшая школа, 1992.
2. *Касаткін А.І.* Системное программирование. - Минск: Вышейшая школа, 1991.
3. Власенко О.В., Данильченко О.М., Северин О.О. Системне прогрмамування. Курс лекцій. Частина 1. (бібліотека ЖІТІ)

Підготовка:

1. Розібрати всі функції використані в програмі.
2. Опрацювати теоретичний матеріал.

Завдання:

1. Навчитися користуватись програмами copy1.exe та copy2.exe (архів lab1.rar).
2. Розібрати роботу програм.
3. В програмі copy1.c замінити бінарний режим доступу до обох файлів на текстовий і запустити програму для копіювання досить великого бінарного файлу. Результати експерименту зафіксувати в зошиті. Пояснити причину ефекту.
4. В програмі copy1.c замінити бінарний режим доступу до файлу, який записується, на текстовий і запустити програму. Результати експерименту зафіксувати в зошиті. Пояснити причину ефекту.
5. В програмі copy2.c знайти оптимальний розмір буферу. Обгрунтувати вибір.
6. В програмі copy2.c модифікувати програму так, щоб вона виводила на екран вміст файлу за допомогою функцій puts(), fputs, printf(), fwrite().Результати експерименту зафіксувати в зошиті. Пояснити причину ефекту.

Контрольні запитання:

1. Чим відрізняється текстовий режим доступу до файлу від бінарного?
2. Що таке дескриптор(handle) файлу?
3. Чим відрізняється префіксний доступ до файлу від потокового?
4. В яких випадках більше доцільний потоковий доступ? Чому?

Лабораторна робота №2 "Кодування файлу"

Література до перших трьох ЛР

1. *Касаткін А.І.* Управление ресурсами. - Минск: Вышейшая школа, 1992.
2. *Касаткін А.І.* Системное программирование. - Минск: Вышейшая школа, 1991.

3. Власенко О.В., Данильченко О.М., Северин О.О. Системне прогрмамування. Курс лекцій. Частина 1. (бібліотека ЖІТІ)

Підготовка:

1. Повторити ЛР №1.
2. Розібрати функції *lseek(), fseek()*
3. Опрацювати теоретичний матеріал.

Технічне завдання:

Програма повинна забезпечувати шифруванні і дешифруванні будь яких файлів по довільному алгоритму з використанням пароля.

Вимоги до програми:

1. Назва програми: ***Encode.***
2. **Інтерфейс** - командний рядок, в який вводяться режим роботи програми, пароль, а також імена файлів.

encode </e | /d> <File_to_code> [distination_file] [/p=password]
Наприклад:
encode /e myfile.txt myfile.cod /p=mypassword, де
/e або **/d** - ключ який визначає шифрування або дешифрування;
myfile.txt - специфікація файлу який має бути зашифрований;
myfile.cod - специфікація файлу в який має бути записано зашифровану послідовність;
/p=mypassword - пароль для шифрування.

3. Режим *шифрування* - ключ ***/e***, режим *дешифрування* - ключ ***/d***.
4. При невірному завданні параметрів програма повинна виводити інформацію про вірне завдання параметрів.
Наприклад: ***encode </e | /d> <File_to_code> <distination_file> [/p=password]***
5. Зашифрований файл повинен складатися із *заголовку* і *кодованих даних*.
6. Заголовок повинен містити:
   сігнатуру виду файлу;
   номер версії програми;
   рядок Copyright, із якого зрозуміло, якою програмою файл був зашифрований;
   контрольну суму, що повинна використатися в алгоритмі дешифрування;
   імя вихідного файлу для його відновлення при дешифруванні
   іншу інформацію на розсуд розробника.

Для роботи з заголовком краще використати структурну змінну. Наприклад:

```
struct Header {
  char signat[3];
  int version;
  char CopyRight[30];
  unsigned long CRC;
  char filename[13];
  ...
}
```

7. Необхідно рахувати контрольну суму, яка буде конролювати правильність дешиврування.

Найпростішій метод підрахунку контрольної суми - це сумуваня всіх байтів файлу.
Наприклад:

```
unsigned long CRC = 0;
...
while(!eof(source_file)) {
...
  CRC +=buffre[i];
...
}
```

Для виконаня кодування даних можна використати будь який алгоритм. Найпростішим може бути алгоритм Гамування (гаммирования).Базується він на бітовій операції XOR. В мосі Сі операція визначена символом ' ^ '. Ця операція є зворотньою. Тоб то:

a xor b = c
c xor b = a
c xor a = b.

Використовуючи це правило в программі можна записати це так:

```
  int j = 0;
  for( int i = 0; i < count_byte_in_buffer; i++ ) {
    if( j == strlen( password ) ) j = 0;
    buffer[ i ] ^= password[ j++ ];
  }
```

Результат буде будуватись по наступній схемі:

Вхідна послідовність	*b1*	*b2*	*b3*	*b4*	*b5*	*b6*	*b7*	*b8*	*b9*	*b10*	...	*bn*
Символи паролю "vasya"	*v*	*a*	*s*	*y*	*a*	*v*	*a*	*s*	*y*	*a*	...	...
Вихідна послідовність	*c1=b1^'v'*	*c2=b2^'a'*	*c3=b3^'s'*	*c4*	*c5*	*c6*	*c7*	*c8*	*c9*	*c10*	...	*cn*

Процес дешифрування проходить по тій же схемі.

Контрольні запитання:

1. Які існують режими доступу до файлу?
2. В якому режимі необхідно відкрити файл, щоб мати можливість записати контрольну суму на початку файлу з даними?
3. Що буде в вихідному файлі, якщо вхідний містить 100 нульових байтів? Як уникнути цього?
4. Які ще дії над байтами вхідної послідовності можна булоб зробити без загублення даних?

Лабораторна робота №3 "HelloWin"

Завдання для виконання.

1. Розібрати текст програми hellowin.c та вивчити матеріал викладений у файлі допомоги (архів lab3.rar)

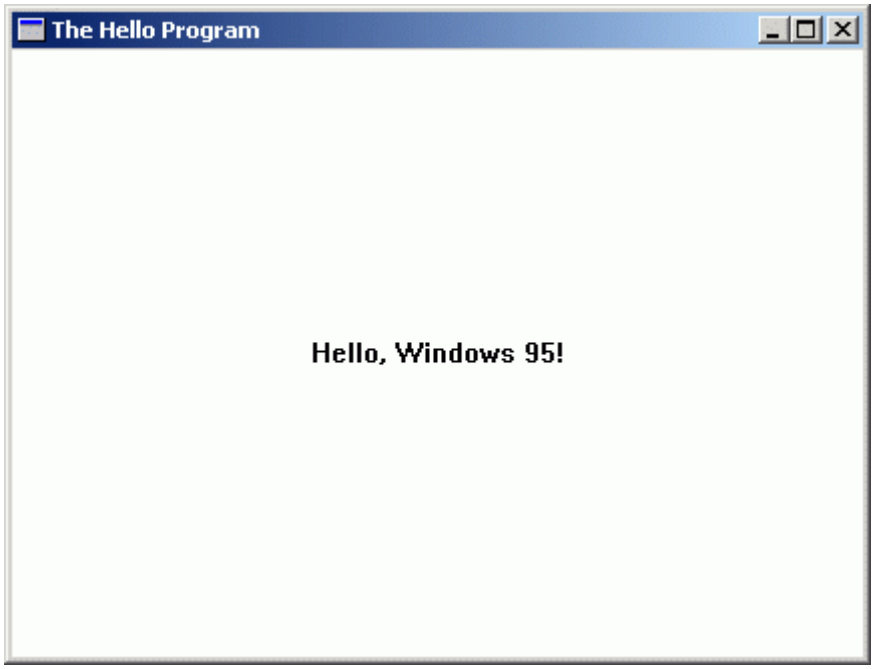

2. Створити аналогічну програму, яка друкує в вікно:

- Змінні середовища програми (Envayroment)
- Шлях - звідки була запушена на виконання програма

Контрольны питання.

1. Чим відрізняється програма для Windows від програми для DOS?
2. Яка функція є точкою входу в програму?
3. Що таке клас вікна?
4. Що таке віконна функція? Віконна процедура?
5. Навіщо виконувати регістрацію вікна?
6. Як зв'язана віконна функція з вікном?
7. Що таке цикл обробки повідомлень? Які його функції?
8. Що таке повідомлення? Хто надсилає повідомлення?
9. Кто отримує повідомлення для вікна?
10. Які повідомлення ви вже знаєте? Що визначає кожне з них?
11. Що таке контекст пристрою? Яким чином виконується виведення в вікно програми?

Лабораторна робота №4 "KeyLock"

1. Вивчити матеріал викладений у файлі допомоги (Опис роботи з клаватурою, архів lab4.rar)

2. Створити програму, яка друкує в вікно інформацію про натискання клавіш на клавіатурі в подібну таблицю:

Massege	Key	Char	Repeat	Scan	Ext	Alt	Prev	Tran

За основу (каскад програми) можна використати програму з лабораторної роботи №4. До неї потрібно додати обробку хочаб одного повідомлення WM_CHAR.

Приклад роботи програми показано нижче на малюнку. Приклад готової програми в архіві матеріалу до лабораторної роботи (Програма keylock.exe).

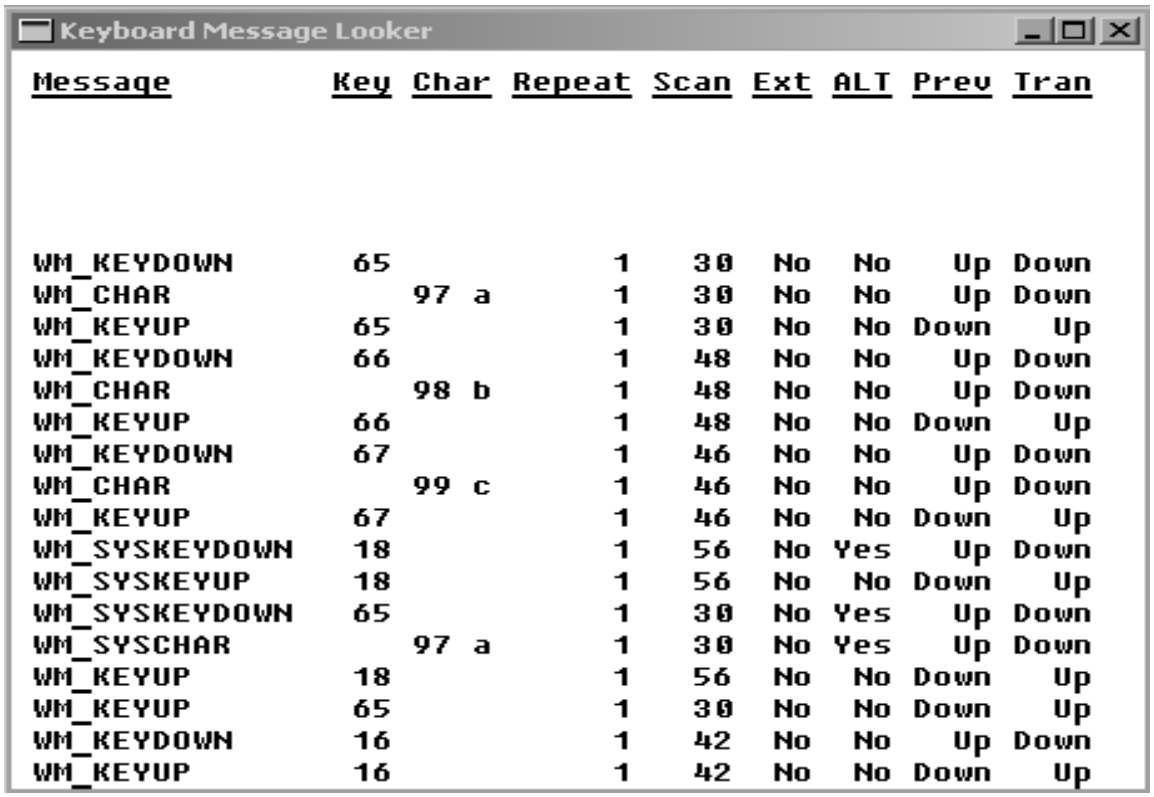

Лабораторна робота №5 "Миша"

Програма обробки повідомлень від миші.
Підрахунок відстані та швидкості руху миші.

Завдання:

1. Вивести координати миші у вікні.
2. Знайти відстань між двома точками у вікні.
3. Знайти швидкість руху миші на проміжку.

Для виконання цієї лабораторної роботи, необхідно вивчити теоретичний матеріал.

1. Виведення координат миші у вікні.

   Для того щоб визначити координати миші, необхідно обробити повідомлення WM_MOUSEMOVE, яке приходить кожний раз, коли виконується рух миші при активному вікні, в камках вікна. Параметрами цього повідомлення є координати миші.

Обробляючи це повідомлення, ви формуєте текстовий рядок наприклад наступним чином:

```
X = LOWORD(lParam);
Y = HIWORD(lParam);
wsprintf(str, " X = %d    Y = %d ", x,y );
```

2. Відстань між двома точками у вікні.

Необхідно зафіксувати дві точки. Нехай це будуть точки в яких користувач натисне ліву а потім праву кнопку миші.

Коли виконується натискання лівої або правої кнопки миші, ми отримуємо повідомлення:

WM_LBUTTONDOWN або WM_RBUTTONDOWN

Разом з цими повідомленнями передаються координати миші.

```
X = LOWORD(lParam);
Y = HIWORD(lParam);
```

Це координати в яких було виконане натискання.

Нехай ліва кнопка миші була натиснута в координатах (X1,Y1) а права в координатах (X2,Y2). Відстань між двома точками можна отримати за виразом:

```
S = sqrt( ( X2 - X1 ) * ( X2 - X1 ) + ( Y2 - Y1 ) * ( Y2 - Y1 ) );
```

Для визначення швидкості руху миші нам потрібно знати час руху на промішку.

Для визначення часу, потрібно зафіксувати час при натисканні лівої кнопки миші, а потім час при натисканні правої кнопки миші.

```
T1 = clock(); // цей рядок пишемо в обробник повідомлення WM_LBUTTONDOWN
…
T2 = clock();// цей рядок пишемо в обробник WM_RBUTTONDOWN

DT = T2 – T1;
Speed = S / DT
```

Тепер залишається тільки вивести значення в вікно.

Для виведення отриманих текстових рядків можна використати функцію TextOut(). Вона вигідна тим, що дозволяє виводити в визначені координати вікна.

Виведення отриманих рядків необхідно робити тільки в обробці повідомлення WM_PAINT. Нагадую, воно приходить тоді, коти операційна система вважає, що інформація в нашому вікні застаріла.

Якщо, нам потрібно згенерувати повідомлення WM_PAINT, то викликаємо функцію InvalidateRect(), яка повідомляє ОС про те що якась частина нашого вікна (або все

вікно) застаріло. Виклик цієї функції ми робимо кожний раз, коли необхідно перемалювати вікно.

Додаткове (ускладнене завдання).

Знайти **миттєву швидкість** руху миші.
Підказка. Використовуєте програмований таймер, для отримання фіксованих проміжків часу, на яких визначайте відстань пройдену мишею, вона й буде швидкістю руху.

Лабораторна робота №6 "Таймер"

Програмування таймеру.
Робота з системною датою та часом.
Створення декількох таймерів, та обробка повідомлень від таймеру.

У даній лабораторній роботі вам необхідно вивчити роботу « таймера ».

Таймер - це об'єкт ядра ОС Windows , який може бути ініціалізованим першим , після чого в чергу повідомлень для вашої програми буде приходити сообщеніеWM_TIMER щоразу після закінчення заданого проміжку часу.

Для установки таймера використовується функція WinApi : SetTimer ( ) .
Для знищення таймера використовують KillTimer ();

Для написання 7 лаб. роботи необхідно взяти за основу , 4 лаб.работу . У ній створюється вікно , в яке необхідно вивести наступне:
1 . Системну дату .
Для цього вам необхідно її отримати . Це можна зробити , викликавши функцію:
GetDateFormat ();
Виклик цієї функції краще виконати у обробці повідомлення WM_CREATE , тобто при створенні вікна . Результатом роботи функції буде заповнена текстова рядок з поточною датою , яку ви і виведете при обробці повідомлення WM_PAINT .
2 . Системний час з точністю до секунд .
Так як час буде змінюватися кожну секунду , то його і оновлювати необхідно буде кожну секунду.
Тому необхідно використовувати таймер. Наприклад , його можна створити таким викликом:
SetTimer (hwnd , 6 , 1000, NULL) ;
де
hwnd - дескриптор вікна ;
6 (другий параметр) - ідентифікатор таймера , чому я поставив йому номер 6 а не 1 зрозумієте нижче. Але це просто його номер.
1000 (третій параметр) - проміжок часу , задається в млсек . 1000 млсек = 1 сек.
NULL (четвертий параметр) - покажчик на функцію , яка буде викликана , для обробки повідомлення WM_TIMER , якщо задано NULL , то викликається ваша віконна функція .

Виклик цієї функції краще виконати при обробці повідомлення WM_CREATE .
Тут же, не забудьте вставити зворотний виклик , тобто знищення таймера.
KillTimer (hwnd , 6) ;
Де другий параметр це ідентифікатор видаляється таймера.
Виклик цієї функції краще зробити в обробці повідомлення WM_DESTROY , тобто при знищенні вікна .

Встановивши таймер , ви будете отримувати повідомлення WM_TIMER , кожну секунду. У обробнику цього повідомлення вставте виклик функції
GetTimeFormat (), яка вам поверне системний час . Результат буде в текстовій рядку , висновок якої вставте в обробці WM_PAINT .

3 . Програмування п'яти таймерів на різний час.
Виведіть у вікно п'ять рядків наступного змісту:

Timer number 1 (5s.) - OFF

Timer number 2 (10s.) - OFF

Timer number 3 (15s.) - OFF

Timer number 4 (20s.) - OFF

Timer number 5 (25s.) - OFF

Якщо користувач виконати клацання лівої кнопки миші по якій те з п'яти рядків , то фраза OFF , повинна змінитися на фразу ON , і після чого , через відповідний проміжок часу (5 , 10 , 15 , 20 або 25 сек.) Відповідна рядок буде виглядати наприклад так:

Timer number 4 (20s.) - ON (BEEP!)

Фраза BEEP , повинна з'являтися кожен раз після закінчення проміжку часу сигналізуючи про те що даний таймер включений і працює. Не забудьте її прибирати для того щоб було видно момент її включення наступного разу.
Якщо користувач виконає повторне клацання лівою кнопкою миші по тому ж таймером , то він повинен вимкнутися (ON -> OFF) , і після чого сигнал BEEP , не повинен біля нього з'являтися .
Користувач може включити будь-яку кількість таймерів (він 1 до 5 одночасно) , і всі вони повинні «робити» BEEP , після закінчення свого проміжку часу.

Для виконання останнього (третього) завдання , зробіть наступне:

Вставте обробку повідомлення WM_LBUTTONDOWN , яке приходить , при натисненні лівої кнопки і миші. Перевірте координати Міші , в яких виконано натискання , є координати збігаються з одного з рядків 5 таймерів , то виконайте дії з встановлення даного таймера.
Наприклад для першого SetTimer (hwnd , 1 , 5000, NULL) ;
Або для другого - SetTimer (hwnd , 2 , 10000 , NULL) ;
Перемалюйте OFF на ON .

Якщо таймер був включений , то вимкніть його

KillTimer (hwnd , 1);
Перемалюйте ON на OFF.

Як тільки ви встановите черговий таймер , то він теж стане надсилати WM_TIMER . Для того щоб розрізнити від якого таймера прийшло повідомлення , тоесть який проміжок часу пройшов , для цього скористайтеся номером таймера який ви отримуєте разом з повідомленням WM_TIMER в параметрі lParam .
Таким чином в обробнику WM_TIMER : можна виконати наступне:

```
switch ( lParam ) {
case 1: / / обробка таймера на 5 сек
break ;
case 2: / / обробка таймера на 10 сек
break ;
case 3: / / обробка таймера на 15 сек
break ;
case 4: / / обробка таймера на 20 сек
break ;
case 6 : / / обробка таймера на 1 сек формування рядка системного часу
break ;
}
```

Дана лаб.раб . розрахована на одне лабораторне заняття .

Лабораторна робота №7 "Процеси та потоки"

Взаємодія між процесами.
Розподіл даних між процесами.
Робота з файлами які відображаються у пам'ять.

Необхідно написати дві програми , які матимуть спільні дані .
Існує кілька механізмів реалізації спільного доступу до даних різних процесів .
Скористаємося одним з них , найбільш зручним - проеціюванням файлу в пам'ять.
Одна програма буде сортувати дані у файлі , а інша відображати вміст цього файлу.
Працювати обидва процеси будуть одночасно .

Створіть файл data.dat . У ньому записані числа , згенеровані випадковим чином. Кількість чисел - 20-30 штук. Діапазон значень : від 10 до 100. (Це саме числа , а не символьні рядки хранящіеASCII коди цифр !)

Програма № 1 . « Сортування даних»
1 . Беремо за основу програму лаб.раб № 3 .
2 . Включаємо обробку події натискання клавіші, і відстежуємо в ньому натискання пробілу. Якщо користувач натиснув пробіл , значить починаємо сортування даних.
3 . Виконуємо проектування файлу в пам'ять. Використовуємо для цього створений файл data.dat . В результаті отримаємо доступ до даних як до звичайного одновимірного масиву .

4 . Виконуємо сортування масиву , будь-яким з методів сортування. Вставте 1-но секундну затримку для кожної ітерації сортування масиву , це дозволить потім наглядней побачити процес сортування.
5 . По закінченню сортування , програма виводить у вікно , рядок « Робота завершена».

Програма № 2. « Висновок файлу даних у вікно »
1 . Беремо за основу програму лаб.раб № 3 .
2 . Виконуємо проектування файлу в пам'ять. Використовуємо для цього створений файл data.dat . В результаті отримаємо доступ до даних як до звичайного одновимірного масиву . Цей же файл проектує на згадку попередня програма.
3 . Створюємо таймер на 0.5 секунди . При отриманні повідомлення від таймера , виконуємо висновок всього масиву у вікно. Передбачте коректний перевивод даних у вікно , без накладень . У вікно виводиться не числа з масиву , а рядки одного і того ж символу , наприклад « * » , в кількості рівній числу з масиву.

Запускаємо на виконання обидві програми одночасно. Коли друга програма запустилася і виконує виведення даних у вікно (виводить поки одну і ту ж саму картинку кожні пів секунди) , натискаємо пробіл у першій програмі і вона починає сортувати масив . При цьому , так як вони дані беруть з одного і того ж файлу (обидві проектували його собі на згадку) , то перша вносить зміни переставляючи дані при сортуванні , а друга виводить з себе у вікно і ми бачимо хід процесу сортування . Тимчасову затримку у першій програмі можна при потребі збільшити.

Ці дві програми демонструють можливість організації спільного доступу процесів до одних і тих же даних . Так само демонструється механізм проектування файлу в пам'ять , як один з найкращих методів доступу до файлу.

Завдання розраховане на 2 лабораторних заняття .

Теорія по проецированию файлів у Методичці (частина 3).

Лабораторна робота №8 "Виняткові ситуації"

Критичні секції коду програми.
Виняткові ситуаціїї.
Виключення при взаємодії процесів.